

Guntis Freibergs

2013. gada 23. aprīlī

Valkas bibliotēkā

No 1963. gada 1. janvāra es esmu Valkā – pēc Ventspils mūzikas skolas beigšanas un pēc pusgada darba Kazahijā. Esmu flautists. Valku es izvēlējos tāpēc, ka atbraucot uz Latvijas Kultūras ministriju, man piedāvāja trīs vietas – Stučku (tagadējo Aizkraukli), Valmieru un Valku. Es biju gan Stučkā, gan Valmierā, un tur nelaipni cilvēki gadījās – ko tu te esi atbraucis un priekš kam tu te esi vajadzīgs! Bet Valkā es izkāpu no autobusa, uzprasīju, kur ir mūzikas skola. Uzreiz tantiņas un cilvēki apkārt: jā, mēs tevi aizvedīsim un parādīsim. Tik sirsnīgi, ka man vairs nebija nekādas problēmas un domāšana par to, kur palikt. Tā es paliku. Strādāju mūzikas skolā par skolotāju.

Kad atnācu uz Valku, uzreiz jau sāku piedalīties arī pūtēju orķestrī. Tas pūtēju orķestris bija diezgan zemā, var teikt, pašdarbības līmenī. Bet tomēr – orķestris bija! Vadītāji bija Juris Puriņš un Jānis Ķīlis. Tie tajā laikā nevarēja savu mantību sadalīt un ietekmes sfēras. Bet viens no tādiem stabiliem diriģentiem, es domāju, bija tieši Jānis Ķīlis. Viņu varēja apbrīnot. Viņš bija izsūtītais, no Sibīrijas atgriezies, strādāja krievu skolā par dziedāšanas skolotāju. Viņš skolā savāca pūtēju orķestri – visus tos, kuri tajā laikā bija tādi dauzoņas, nepārspilējot, kādus 100 puisiļus, meitenes arī spēlēja. Nu tā kvalitāte varbūt tur bija, kā nu bija. Bet vispār tas organizatoriskais talants – tādu grūti vēl otru atrast – kā viņš tur viņus pierunāja, kā viņš viņus apvārdoja!

(raksts no laikraksta „Darba Karogs”)

Ar viņiem sarīkojumi ir krāšņāki

1960. gadā no tiem skolēniem, kas vēlējās nodarboties ar mūziku, izveidojām orķestri. Kolektīva vadītājs skolotājs J. Ķīlis cenšas bērniem iemācīt ne tikai mūziku, bet arī būt apziņīgiem un disciplinētiem. Pulciņā nodarbojas 60 jauno muzikantu no 5.–8. un 10. klases. Skolas orķestris spēlē gan dažādos skolas sarīkojumos, gan visos svinīgajos brīžos pilsētā.

Skolotājs Ķīlis nodarbojas katru dienu gan ar visu orķestri, gan individuāli ar tā dalībniekiem. Viņš grib panākt, lai

tri ir daudz talantīgu kantu.

Sopavasara rajona skolas hestru sacensībās mūsu tīvs izcīnīja pirmo vietu. perluārā padomju un aizkomponistu skandarbī. orķestris iemācījās sar Vladimirova fantāziju pavolucionārām tēmām un ku no Dunajevska kinofīl

Nākošgad orķestri darīs trīs grupas – sagatavo mācību un koncerta.

V. Jankovs
Valkas 2. vidusskolas sk

Es pūtēju orķestri sāku vadīt pēc armijas – tas bija kādā 68. vai 69. gadā. Pēc tam, kad es pārņēmu vadību, tad tur arī tie puikas no krievu skolas daudzi nāca spēlēt. Kādreiz orķestris ir bijis pie ugunsdzēsējiem, pie sadzīves pakalpojumiem viņš ir bijis, pie Lauktechnikas un beidzot visilgāk – pie kultūras nama. Tas acīmredzot bija atkarīgs no tā, kas varēja uzturēt – tērpus un autobusu maksāt. Bet tajā laikā jau, es domāju, problēmas nebija. Viss bija atkarīgs no tā, kāds bija priekšnieks. Ja priekšnieks gribēja, lai Lauktechnikā viņam ir pūtēju orķestris 1. maijā, tad viņš arī bija.

Man gribējās, lai orķestris pēc iespējas būtu kvalitatīvāks. Bez šaubām tur man bija arī ļoti labi palīgi, tur bija Uldis Muižarājs un Visvaldis Šēlis. Mēs bijām ar mūzikas vidusskolas izglītībām. Palīdzēja visi kopīgi darboties un pa grupām strādāt. Mums izveidojās laba draudzība ar armijas vietējo orķestri. Tur bija ļoti sirsnīgi cilvēki. Mums bija ļoti draudzīgas attiecības ar viņiem, un viņi ar vislielāko prieku nāca un spēlēja pie mums. Viņi jau bija arī ieinteresēti, jo mēs tajā laikā spēlējām bēres. Es biju galvenais kurators par tām lietām. Un tad – kurš nāk uz mēģinājumu, tas tiek piepelnīties. Un vēl kas liels pluss bija, ka sēru melodijas spēlējot – tas arī attīsta muzikālo dzirdi un tādu izpratni, jo te jāspēlē lai būtu skaisti. Tas ir arī liels pluss.

Es, piemēram, uzskatu tā, ja kaut kas ir, tad nekad nedrīkst to lietu reformēt vai apturēt darbību vai kaut ko tamlīdzīgu, ja nav vietā stabils kaut kas. Un te ar pūtēju orķestri tas pats – situācija sarežģīta – ar finansiālām lietām, neatradās arī diriģentiem atalgojums, samazināja, samazināja, kamēr... Igaunī toreiz nāca ar savām idejām. Viņiem arī sāka jukt ārā orķestris. Mums juka ārā, igauņiem arī. Bet igauņi izdomājuši, ka mēs varam taisīt pa Latviju un Igauniju vienu orķestri un iztaisīja pusprofesionālu orķestri. Es pats ar piedalījos, mēs daudzi no Latvijas, pusorķestris gājām tur. Es varu kļūdīties, bet tas orķestris pastāvēja kādus 3 gadus, varbūt 4, bet vairāk ne. Mēs visi gājām tur, jo tur maksāja par mēģinājumiem, maksāja par koncertiem un gaļu deva. Tas bija Valgas gaļas kombināta orķestris, kombinātā bija mēģinājumi. Tajā laikā – ko tas nozīmēja! Tas bija ļoti aktuāli. Strādniekiem gaļa par atvieglotām cenām bija. Un mēs bijām strādnieki. Bet tad tur arī sāka palikt arvien spiedīgāk un spiedīgāk, nemaksāja. Kad nemaksāja, tad arī nebija. Nu nav ne Valkā orķestris, nav arī Igaunijā. Nav nekur. Smiltē gan ir ļoti labs orķestris.

Vienmēr jau ir arī krenķi bijuši. Kurš atnāks, kurš neatnāks. Un ja atnāks, tad kāds viņš atnāks... Kad tu nostāties mēģinājumā orķestra priekšā un sāk strādāt – es gandrīz vai pat pa brīvu to darītu – tas ir tāds process, kur ir patīkami strādāt ar mūziķiem, ar grupām un visādā veidā. Bet tas organizatoriskais! Kā es teicu – kurš atnāks, kurš neatnāks, kurš būs, zvani vienā zvanīšanā, apsola un nav. Neviena cita jau nebija, kas to dara. Diriģents dara visu.

Atceros, bija tāds gadījums, tā jau ir gandrīz anekdote – vajadzēja pūtēju orķestrim tērpus, nauda nav un ministrija nedod. Aizbraucam uz Rīgu, Rima (toreizējā Valkas kultūras nama direktore Rima Paleja) aiziet pie Saktas nopērk ziedošu ceriņu ziemā, janvārī. Un ar ceriņu ierodas, man liekas, pie kultūras ministra vietnieka. Kad viņam pasniedz salā tādus ceriņa ziedus, ko tad viņam teikt! Protams, tērpus dabūjām! Vēl jau kāds toreiz bija, kurš – ja viņam vajadzēja instrumentus vai kaut ko kārtot, tad viņš brauca uz Rīgu caur šampanieša fabriku. Tagad ir kaut kā savādāk. Tolaik diriģentam bija kaut kāda aizmugure, varēja aiziet uz partijas komiteju, izpildkomiteju vai kultūras nodaļu. Bet ko tagad?!

Bez šaubām vienmēr gatavojāties uz Dziesmu svētkiem – tas jau mums bija galvenais mērķis. Visos Dziesmu svētkos mēs esam piedalījušies no 73. gada. Esam piedalījušies skatēs Rīgā un pūtēju svētki tak bija ik pa 4 gadiem. Tur arī piedalījāties. Tolaik pūtēju svētki bija grandiozi – Madonā un Tukumā – visas Latvijas pūtēji kopā.

1985. gadā kļuvām par Dziesmu svētku laureātiem. Tas bija augstākais sasniegums. Prieks visiem bija liels, bet darbs jau arī tika ielikts.

Diriģents Jānis Kīlis

ORĶESTRA DALĪBĀRĀBI

Flauta	Sitāmie instrumenti	Tenori
Gunārs Freiberģis	Viktors Lomanosovs	Jūlijs Kuplums
	Juris Ugarovs	Juris Fjodorovs
Klarnetes	Kornetes	Oļegs Grigorjevs
Juris Vimba	Uldis Muižarājs	Vladimirs Mietus
Kārlis Jansons	Pēteris Baumanis	Baritoni
Jānis RopanobuĀs	Genādijs Kukla	Eduards Banga
Juris Sīsovs	Juris Riepiņš	Arvids Abele
Mezģogs	Ruslans Krēslis	Basi
Visvaldis Sēlis	Viktors Vasiļjevs	Boriss Melcs
Trompetes	Alti	Genādijs Suvorovs
Edvins Palkavnieks	Jānis Kreilis	Aleksandrs Smislovs
Gunārs Pāvuls	Leonīds Goļevs	Jānis StoĀs
Antons BērziĀs	Leonīds Karamzins	
Genādijs Ugarovs	Genādijs JaĀmolkins	

Atsaucoties uz to, lai stāstītu savu stāstu par Dziesmu svētkiem, es tiešām neko daudz nevaru pasacīt – tā ir ikdiena, kur no rīta agri jāceļas, jāguļ zālē uz grīdas, bet tas viss bija ļoti normāli. Visus baroja. Noguruši un priecīgi. Spēlēja līdz rītam, par miegu neviens nedomāja.

Ir jau arī apbrīnojami – svētku gājienā tādi mūziķi jau gados, vecā gadagājuma cilvēki – viņš to tubu knapi var panest, bet viņš iet nosvīdis, bet viņš iet. Bungas arī – tas fiziski nemaz nav tik vienkārši. Bet vēl jau ir arī jāspēlē. Pūtēju orķestru defilē tajā laikā vēl nebija. Pasaulē jau bija, bet Latvijā vēl ne. Tagad jau laikam tā ir obligāta prasība pūtēju orķestrim, tas jau ļoti interesanti ir, bet arī prasa darbu, nav vienkārši.

Kad mēs bijām lielā valsts – tad jau bija savādāk. Teiksim, vajadzēja uz mēģinājumiem, ģenerālmēģinājumiem vai vajadzēja uz svētkiem braukt, tad bija partijas komitejas rīkojums – tādiem un tādiem cilvēkiem jāatbrīvo no darba, jā saglabā vidējā izpeļņa, un viss kārtībā. Kad jau bija brīvā Latvija, mūziķi man pateica, kā tad es varu tagad iet uz mēģinājumiem, ka man jau lauki jāapstrādā, laiks negaida. Par tādu atbrīvošanu no darba vispār runa nebija. Tagad jau liels entuziasms vajadzīgs, varbūt kaut kādā veidā sarunā vai atstrādā.

Tolaik spēlējām ar padomju laika instrumentiem. Tie instrumenti gāja no rokas rokā. Vienmēr tie instrumenti bija. Tagad viņi vairs nav lietojami, tie ir kādi piecdesmit gadi veci. To jau

viens skaņotājs teica: vienīgais vecs instruments, kurš saglabājas jo vecāks, jo labāks – tā ir vijole. Tā kā viņš! Bet pārējais viss mehāniski nodilst. Tur nekā nevar izdarīt. Veidojot pūtēju orķestri, galvenais jau ir materiālā bāze. Viens instruments cik maksā! Mūzikas instrumenti ir ļoti dārgi.

Kaut arī Dziesmu svētki, kā jau teicu, saistījās ar smagu ikdienas darbu, gandarījums bija vienmēr, pēc visiem tādiem padarītiem darbiem, pēc veiksmīgas uzstāšanās. Un uzstāšanās visas bija, jā saka, veiksmīgas. Kaut vai tev arī nav tā laureāta nosaukuma, tomēr gandarījums ir visiem. Brauc mājās, dzer alu un priecājas visi. Ir tā kopības sajūta! Parasti jau mūziķi arī, jā saka tā, ir ļoti labi cilvēki. Tie, kas nodarbojas ar mūziku, es domāju, ka tie visi ir ar labām dvēselēm, ļoti sirsnīgi un ļoti patīkami.

Gribētu novēlēt jaunajam mūzikas skolas direktoram un novada domei domāt par to, lai Valkā būtu pūtēju orķestris! Tas nav vienkārši. Tas varbūt ir vienkārši parastam lasītājam, klausītājam. Domā – atnāks un iztaisīs pūtēju orķestri. Tas nav vienkārši. Tur ir vairāki priekšnoteikumi: pirmkārt, materiālā bāze. Kaut vai Strenčos – tur ir tas labais piemērs – lai arī cik grūti, tomēr saglabā. Acīmredzot tie, kas tur menedžerē augšā, tur novadā, ir darījuši visu iespējamo, lai tas orķestris nepajuktu. Ja pajuks, tad ir cauri. Ja reformē – tā ir otra bedre. Reformas tā ir tragēdija. Otrs ir, ka vajag ārkārtīgi uzņēmīgu cilvēku. Viens no galvenajiem – pūtēju orķestrī ir jābūt „pirmajai vijolei”, pirmā vijole, es saku, tā ir trompete. Ja tas ir, tad jau pusorķestris tikpat kā ir, trompete ir tā, kas spēlē melodiju. Un jābūt profesionālam un spēcīgam mūziķim. Mums Valkā tāda nav.

Es gribētu novēlēt skolas jaunatnei – lai viņi nāk uz pūšamiem instrumentiem! Savādāk – kā pasaka trompete vai kādu metāla pūšamo instrumentu, tā uzreiz bērni ir pret, vecāki ir pret – taisīs lielu trobeli mājās. Dažādi iemesli ir. Laikam arī mēs paši īsti neprotam, jo Latvijā jau ir arī ļoti labi piemēri, Balvu mūzikas skolā ir pūtēju orķestris, pāri par 100 cilvēki pūšamo instrumentu klasē. Mums jau arī agrāk bija kādi 30, 40 – tā apmēram. Tagad visas meitenes uz flautiņām, uz saksofoniem, puikas uz marimbās labprāt spēlē. Tas jau viss arī ir apsveicami, paldies, labi ir! Bet ar flautām nevar uztaisīt orķestri. Vienam būtu bass jāspēlē! Tagad man pašam ir 12 audzēkņi – uz flautas un sitamiem instrumentiem. Tad vēl Raimondam uz saksofona ir – tas arī labi. Un teiksim, to „pirmo vijoli”, ko es teicu, to trompeti, tur ir labs skolotājs Muižarājs – ar pieredzi. Bet cik audzēkņu?! Kur tenori, kur eifonija, kur tromboni, mežragi, tubas?! Es uzskatu, ka daudz kas ir arī no vecākiem atkarīgs. Vecāki lai taisa virtuvē vakariņas vai pusdienas, un tu, puisīt, spēlē! Es dzirdu, ka tu spēlē, pusstundu tu dienā spēlē. Pasekot līdz!

Es jau bišķiņ to akmentiņu iemestu arī tai izglītības lauciņā – tas skolotājs ar jau nav tas prestižākais amats. Lai skolotājs izdzīvotu ar to aldiņu, ir tā, kā nu ir. Bērni jau to arī redz. Kādreiz skolotājs bija – o-o-o! Bet tagad...

Žēl, ka vairs nav tie paši mūziķi, kas kādreiz spēlēja. Tāds Auziņš Edgars, viņš bija arī orķestra vecākais. Traks entuziasts. Tie labie mūziķi, tie jau ir mūžībā...